

УДК 37.374.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214494>

Марія БУСЬКО,

orcid.org/0000-0002-7233-6457

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

(Львів, Україна) *mariyabusko@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ІММІГРАНТІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ КАНАДИ

У статті розглянуто особливості навчання новоприбулих іммігрантів у Канаді, зокрема програм із вивчення англійської та французької мов, що пропонуються іммігрантам у Канаді як невід'ємна частина освіти дорослих. Встановлено, що освіта дорослих більше викликана необхідністю, а не бажанням, оскільки не лише дорослі зацікавлені у професійному зростанні, але й уряд країни. Освіта іммігрантів зазвичай починається з вивчення мов, що є запорукою успішної інтеграції в нове суспільство, працевлаштування та важливим елементом отримання громадянства. З'ясовано, що вивчення мов іммігрантами значно відрізняється від інших мовних програм, оскільки охоплює ознайомлення з новою культурою та відбувається не лише в класі, але й у всіх сферах повсякденного життя.

Встановлено, що мовні програми для іммігрантів поділяються на рівні знань і враховують категорію імміграції новоприбулих осіб. Найбільш поширеною програмою, що пропонують іммігрантам із базовим знанням англійської чи французької мов або особам, які зовсім не володіють цими мовами, є «Навчання мови новоприбулих іммігрантів». Ця програма набула популярності завдяки тому, що є безплатною та доступна кожному. Вона складається з п'яти рівнів вивчення мови, кожен з яких охоплює такі теми, як суспільство Канади, культура, законодавство, освіта, працевлаштування, здоров'я, безпека, подорожі, транспорт тощо.

Проаналізовано також такі програми, як «Англійська як друга мова» та «Французька як друга мова». Вони створені для різних рівнів та цілей (ділова, розмовна, за професійним спрямуванням тощо). Крім мовних програм, представлених урядом Канади, є й інші курси, які відображають інтереси та характерні особливості окремих провінцій та територій. Їх пропонують бібліотеки та громадські організації, а самі уроки можуть проводитися тільки англійською чи бути двомовними. Отже, можна підсумувати, що іммігранти в Канаді можуть знайти різні мовні програми, що відповідатимуть їх потребам та інтересам, а зміст мовних програм для іммігрантів у системі освіти дорослих формується відповідно до суспільних та індивідуальних потреб новоприбулих осіб, а також з урахуванням їх імміграційної категорії.

Ключові слова: освіта дорослих, Канада, іммігрант, навчання іммігрантів, вивчення мови.

Mariia BUSKO,

orcid.org/0000-0002-7233-6457

Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor;

Associate Professor at the Foreign Languages Department

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine) *mariyabusko@gmail.com*

SOME PECULIARITIES OF LANGUAGE PROGRAMMES FOR IMMIGRANTS IN THE SYSTEM OF ADULT EDUCATION IN CANADA

The article deals with the peculiarities of newcomer immigrants' learning in Canada, in particular English and French language programmes, as an integral part of adult education. Adult immigrant education has been defined as a necessity, not a desire any more since not only the adults are interested in the professional growth, but also the government of the country. Immigrant education usually starts with language learning, which is a key to successful integration into a new society, finding a good job and one of the important elements of getting citizenship. It has also been found out that immigrants' language learning differs from other language programmes as it includes getting acquainted with the new culture and takes place not only in the classroom but also in all spheres of everyday life.

Immigrants' language programmes are classified according to the level of knowledge and take into account the immigration category of the newcomers. The most widely-used programme, which is introduced to immigrants with the basic knowledge of English or French or those who do not speak them at all, is Language Instructions for Newcomers to Canada. It gains popularity due to its being free and available to everybody. The programme includes five levels of learning, each of which includes such topics as Canadian society, culture, legislation, education, employment, health and security, travelling, transport, etc. Such language programmes as English as a Second Language and French as

a Second Language have also been analyzed. They are developed for different levels and purposes (Business English, Conversational English, English for Specific Purposes, etc.).

Except the governmental language programmes in Canada there are some other courses to represent the interests and peculiarities of certain provinces and territories. They are delivered by libraries and public organizations. The classes there can be monolingual or bilingual.

It can be concluded that adult immigrants in Canada can find different language programmes to correspond any needs and interests while their content is made up according to public and individual needs of newcomers taking into account the immigration category.

Key words: *adult education, Canada, immigrant, immigrants' learning, language learning.*

Постановка проблеми. Завдяки сучасному процесу глобалізації, який своєю чергою сприяє економічному, соціальному, культурному та політичному розвитку країн, значного успіху набуває економіка знань, ставлячи нові вимоги до ринку праці. У цьому контексті багато країн, в тому числі Україна, стикаються з низкою проблем, однією з яких є міграція. Тому для України надзвичайно цінним є досвід Канади, де розроблена ефективна політика та національна стратегія, що ставить за мету розвиток суспільства та ефективного використання потенціалу іммігрантів. Проте не завжди особи, які іммігрують у нову країну, відповідають вимогам ринку праці і саме тоді для них актуальною стає освіта дорослих, а особливо така її складова частина, як вивчення мови.

Аналіз досліджень. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що педагогічні дослідження освіти дорослих та навчання іммігрантів, зокрема в Канаді, посідають важливе місце. Як українські, так і зарубіжні вчені присвятили свої праці загальним положенням освіти дорослих. Серед них С. Архипова, С. Гончаренко, І. Зязюн, Л. Лук'янова, Н. Муқан, Н. Ничкало, І. Носаченко, С. Сисоєва, Л. Сігаєва, А. Старєва. Освіта дорослих у Канаді стала предметом дослідження таких науковців, як О. Барабаш, М. Борисова, О. Котлякова, О. Огієнко. Серед зарубіжних науковців проблему навчання дорослих іммігрантів досліджували С. Вершловський, В. Онушкін, а також П. де Брукер, П. Джарвіс, Д. Кідд, Дж. Майлс, К. Рубенсон, Дж. Хекман тощо.

Мета статті – розкрити особливості мовних програм для іммігрантів у Канаді як невід'ємної частини освіти дорослих.

Виклад основного матеріалу. Як свідчить сьогоднішня освіта дорослих вже не стільки залежить від бажання дорослих вчитися, скільки спричинена необхідністю засвоєння нових знань, формування й розвитку вмінь та навичок. Відповідно, освіта дорослих є не тільки потребою окремих осіб, уряд країни також зацікавлений у забезпеченні навчальних програм для дорослих, оскільки продуктивність виробництва залежить від кваліфікації робочої сили, її освіти, знань,

умінь та навичок. Науковець О. Фучила зазначає, що «ключовим завданням освіти будь-якої держави є підготовка громадян до повноцінного функціонування у соціумі» (Фучила, 2019: 127).

Щодо питання навчання дорослих іммігрантів, то воно є особливо актуальним як для країн, які щорічно приймають іммігрантів на проживання, так і для самих осіб, що за певних обставин міняють місце проживання, прибуваючи в інші країни. Відповідно, питання навчання новоприбулих дорослих іммігрантів у цих країнах набуло особливого значення і становить значний інтерес для дослідників і науковців.

Завдяки тому, що до Канади щорічно прибувають сотні тисяч іммігрантів різного етнічного походження та національностей, вони потребують навчальних, адаптаційних та інтеграційних послуг, які часто починаються ще до прибуття до країни. Про особливу увагу до навчання дорослих іммігрантів у Канаді свідчить і значна кількість програм та ініціатив, спрямованих на допомогу в переїзді до країни, адаптації, інтеграції та навчанні. Також підтвердженням ролі та значення освіти дорослих, зокрема й освіти дорослих іммігрантів, у сучасному світі є значна увага міжнародної організації ЮНЕСКО (UNESCO Institute for education, 1997). Завдяки цій організації періодично проводяться конференції, під час яких приймаються рішення щодо розвитку освіти дорослих, які пізніше покладаються в основу законів і нормативно-правових актів, що окреслюють перспективи розвитку освіти дорослих у різних країнах світу.

На основі проведеного дослідження встановлено, що напрями навчання дорослих переселенців формуються відповідно до суспільних та індивідуальних потреб, а також з урахуванням імміграційної категорії. Зміст навчання таких дорослих передбачає засвоєння відповідних знань, формування й розвиток умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності, неперервного навчання та повсякденного життя.

Основною умовою успішної адаптації новоприбулих осіб є здатність розмовляти офіційною мовою країни, в яку іммігрують. Передусім

іммігрантів навчають мови. Це один із найважливіших засобів, які потрібні іммігрантові, щоб легше та швидше пристосуватися до нового середовища. Крім цього, володіння однією з двох офіційних мов є необхідним атрибутом для отримання громадянства Канади. Знання мови також дає змогу спілкуватися з іншими членами суспільства, що своєю чергою забезпечує уникнення відчуття соціального відокремлення та відчуження. Дослідники департаменту статистики Канади акцентують на тому, що знання однієї з офіційних мов Канади є тим аспектом, який відіграє ключову роль в адаптації іммігрантів та впливає на їх фінансову успішність. І саме знання мови впливає на професійну кваліфікацію, оскільки працівник не може вважатися кваліфікованим, якщо він не здатний спілкуватися на професійній темі (Bonikowska, 2008). Проте навіть, якщо іммігрант отримав належний рівень знання мови ще до прибуття в Канаду, не варто нехтувати її вдосконаленням, оскільки роботодавці вимагають вільного володіння мовою, знання професійної термінології, а у повсякденному житті важливим є розуміння та знання таких особливостей мови, як сталі фрази, вислови та ідіоми, що використовуються населенням цієї провінції. Крім цього, знання мови неодмінно охоплює знання культури, яка є невід'ємною частиною навчання. Зазначимо, що вивчення іноземної мови іммігрантами значно відрізняється від вивчення мови іншими дорослими особами у своїй країні. Передусім, для іммігрантів вивчення мови відбувається і за межами класу чи навчальної програми, тобто на роботі, у суспільстві тощо. Крім цього, вивчення мови іммігрантами зазвичай зумовлене обставинами та необхідністю, зокрема для отримання роботи, повноцінного функціонування в суспільстві. На не меншу увагу заслуговує також той факт, що вивчення мови дорослими іммігрантами відбувається в багатомовному та полікультурному середовищі, що також впливає на процес навчання.

Варто зауважити, що різні категорії іммігрантів потребують різного навчання. Наприклад, особи, які іммігрували за «Професійною категорією», зазвичай потребують менше навчання, оскільки відповідно до вимог програми вони повинні володіти офіційною мовою Канади і мати відповідні кваліфікації та освіту. Незважаючи на всі труднощі, які дорослі іммігранти змушені подолати, врешті-решт засвоївши офіційну мову країни, до якої вони прибули, вони отримують значні переваги. Знання офіційної мови нової країни та розвиток новоприбулими іммігрантами грамотності забезпечить їм вільний доступ до подальшого

навчання, дасть їм змогу зайняти активну громадянську позицію, брати активну участь у всіх сферах життя як повноправні громадяни цієї країни. Крім цього, вивчення офіційної мови країни, до якої дорослі іммігранти прибули, є засобом, що допоможе їм адаптуватися до соціального життя країни, робочого місця, а також і в особистому житті. Загалом стає зрозумілим, що мова є тим засобом, без якого не обходиться жодна сфера життя суспільства, особливо коли йдеться про суспільство, розвиток якого залежить від іммігрантів, їхніх освіти та знань.

Офіційними мовами в Канаді, відповідно до Закону про офіційні мови (Official Languages Act), є англійська та французька, які мають однаковий статус та однакові права, привілеї щодо використання в державних та урядових установах. Громадяни мають право спілкуватися та отримувати необхідні послуги однією з офіційних мов. Державні установи забезпечують це, а уряд гарантує (Language Training). Тому іммігрант має змогу самостійно вибирати, яку з них вивчати. Вибір мови також залежить від провінції, яку вибрав іммігрант. У кожній території та провінції є як англомовні, так і франкомовні спільноти, але зазвичай одна становить більшість. Хоча англійська є мовою більшості, але, наприклад, у провінції Квебек основна частина населення є франкомовною. Звідси виходить, що вибір мови тісно пов'язаний із вибором провінції.

Вивчення мов забезпечується низкою організацій та програм залежно від рівня володіння мовою та потреб іммігрантів. Їх можна поділити на дві групи: базове вивчення мови та вивчення мови за професійним спрямуванням. Щодо базового навчання, то однією з таких програм є «Навчання мови новоприбулих іммігрантів» (Language Instruction for Newcomers to Canada), що пропонує навчання для тих, хто не знає англійської або французької мов взагалі або має лише базові знання. Варто зазначити, що вивчення мов у Канаді значно відрізняється від вивчення іноземної мови як другої в інших країнах, оскільки воно також передбачає ознайомлення із соціальними цінностями країни. Програма «Навчання мови новоприбулих іммігрантів» (Citizenship and Immigration Canada, 2010) у Канаді передбачає 5 рівнів вивчення офіційних мов, на кожному з яких пропонується засвоєння таких тем: канадське суспільство; послуги банків; обслуговування клієнтів; Канада; культура Канади; законодавство Канади; комерційні та ділові послуги; послуги громадських й урядових організацій; освіта; зайнятість;

сім'я та інші відносини; здоров'я і безпека; подорожі і транспорт. І хоча перелік тем для вивчення залишається незмінним на кожному рівні, вони все ж мають свою специфіку і охоплюють дедалі більше аспектів, необхідних на кожному етапі вивчення мови й адаптації до суспільства. Зауважимо також, що під час вивчення мови за програмою «Навчання мови новоприбулих іммігрантів» дорослим іммігрантам пропонуються навчальні матеріали відповідно до запропонованих тем, а також перелік ресурсів для отримання інформації до цієї ж теми. Специфічним для цієї програми є те, що фахівці з таких сфер життєдіяльності суспільства, як соціальна, медична і юридична, відвідують заняття з вивчення мови, щоб ознайомити новоприбулих дорослих осіб із послугами, що пропонуються їм, а також намагаються на прикладах показати особам, які проходять навчання, як треба діяти чи поводитись у тій чи іншій ситуації в реальному житті. Таким чином, іммігранти одночасно вивчають іноземну мову та особливості життя Канади. Також під час навчання вони відвідують визначні місця Канади, завдяки чому можуть дізнатися більше про Канаду. Отже, «ця програма забезпечує базове навчання однієї з офіційних мов для дорослих іммігрантів, що мають статус постійного жителя, щоб полегшити їх соціальну, культурну та економічну інтеграцію в Канаду. Розвиваючи комунікативні навички, завдяки цій програмі іммігранти можуть краще функціонувати в канадському суспільстві і сприяти розвитку економіки країни» (Dempsey, 2009: 1).

Проведення порівняльного аналізу досвіду провінцій і територій Канади свідчить про те, що ця програма діє не на всій території Канади. У провінціях Британська Колумбія, Манітоба і Квебек запроваджено схожі програми. Наприклад, у провінції Британська Колумбія її заміняє «Вивчення англійської мови для дорослих» (English Language Services for Adults). Також прослідковуються розбіжності в процедурі організації навчальних програм, що передбачає поділ на різні рівні: якщо у провінції Альберта найвищим рівнем цієї програми є 4-й, то інші провінції пропонують до 5 рівнів вивчення мови. Визначення механізмів забезпечення доступності цієї програми, зокрема, безплатність, дає змогу стверджувати про наявність низки причин, які перешкоджають залученню населення Канади до цієї програми: в рамках програми не завжди передбачено догляд за дітьми; недостатня кількість мовних шкіл; довгі черги, які можуть

тривати аж до року; неможливість відвідувати уроки через зайнятість на роботі (Ricento, 2008). Іншими мовними програмами, представленими в Канаді, є «Англійська як друга мова» (English as a Second Language – ESL) та «Французька як друга мова» (French as a Second Language – FSL). Проте ці програми можуть мати аналоги в певних провінціях. Наприклад, у провінції Манітоба це програма «Англійська як додаткова мова» (English as an Additional Language). Програма «Англійська як друга мова» пропонує вивчення мови для різних рівнів та цілей. Наприклад, ділова англійська (Business English), розмовна англійська (Conversational English), англійська за професійним спрямуванням (English for the workplace), англійська мова для вузької спеціалізації (медицина, право, освіта) (English for Specific Purposes), підготовка до навчання в університеті, підготовка до здачі тесту на знання мови (Language Test), інтегровані програми (читання, письмо, аудіосприйняття та розмовна мова), програми підготовки вчителів (Teacher Training Programs). Щодо рівнів, то більшість цих програм у Канаді пропонують курси різних рівнів складності: початковий (beginner), середній (intermediate) та вищий (advanced). Мовні курси проводяться як через інтернет, так і в умовах канадських коледжів, університетів, середніх шкіл та незалежних мовних шкіл. Курси цієї програми мають різні цілі: після деяких видаються дипломи, в той час як метою інших є вдосконалення загальних чи спеціальних навичок. Отже, іммігрант має змогу вибрати саме ту програму, яка відповідає його рівню підготовки та визначеним цілям. Структура програми «Французька як друга мова» (FSL) є аналогічною до структури програми «Англійська як друга мова». Незмінними є як рівні складності, так і перелік цільових курсів. Єдиною відмінністю є те, що в англійськомовних частинах Канади ця програма пропонується в основному в приватних мовних школах, коледжах чи університетах таких приморських провінцій, як Нова Шотландія, Нью-Брансвік, Острів Принца Едварда, та степових районів, наприклад, Альберта, Манітоба і Саскачеван. У деяких провінціях представлена програма «Поглиблене вивчення мови» (Enhanced Language Training). Вона створена з метою надання допомоги новоприбулим іммігрантам у процесі вдосконалення мовних навичок, що дасть змогу знайти роботу відповідно до вибраної ними професії. Ця програма пропонує також спеціалізоване навчання, охоплює стажування і підготовку до складання іспитів (Canadian Department of Justice, 1988).

Метою наступних програм є вдосконалення мовних навичок, необхідних для роботи, поглиблення знань не тільки з мови, але й культури спілкування, а також отримання інформації про специфіку роботи. Проте вони можуть мати різні назви в провінціях, хоча їх мета залишається однаковою – допомога іммігрантам в адаптації до умов ринку праці Канади. Наприклад, у провінції Онтаріо представлена програма «Навчання мови на виробництві» (Language Training at the Workplace), у провінції Острів Принца Едварда – це «Освіта на виробництві» (Workplace Education). Метою такого навчання є вдосконалення мовних навичок новоприбулих іммігрантів на виробництві, що сприятиме швидшій адаптації у фаховій сфері. Завдяки цій програмі працівники отримують належний рівень знання мови і вдосконалюють професійні навички. Ця програма розрахована на потреби і вимоги різних організацій та їх специфіки. Таке навчання є корисним для самого працівника, організації, в якій він працює та економіки країни загалом. Програма «Вивчення мови за професійним спрямуванням» (Occupation Specific Language Training) представлена в провінції Онтаріо, її пропонують новоприбулим іммігрантам коледжі провінції. Завдяки цій програмі іммігранти розвивають мовні навички, необхідні для кращого розуміння культури та специфіки роботи у своїй спеціальності, спілкування із співробітниками, уміння отримати і відповісти на повідомлення чи листи, отримані електронною поштою та користуватися іншими комунікаційними засобами. Тут пропонується навчання для працівників таких сфер, як бізнес, медицина, будівництво, енергетика, техніка та сфера послуг (Canadian Department of Justice, 1988). Крім згаданих вище програм є ще багато курсів, які пропонують вивчення мови, але оскільки кожна провінція сама визначає особливості програм, вони можуть дещо відрізнятися, відповідно до визначених цілей. Такі курси та програми пропонуються коледжами, місцевими відділами управління середньою освітою, бібліотеками та громадськими організаціями і спеціально розроблені для новоприбулих іммігрантів. Наприклад, у провінції Онтаріо такі програми охоплюють: двомовні уроки англійської мови, під час яких учитель розмовляє тією самою мовою, що і студенти; уроки розмовної англійської мови, що дають студентам із середнім і вищим рівнем знання мови змогу розвивати або вдосконалити навички в розмові по телефону, усних переговорах та підготуватися до співбесіди; ділова англійська мова

та англійська для сфери ІКТ, що спрямовані на розвиток навичок, необхідних для роботи; граматики англійської мови в розмовній мові, яка передбачає використання граматики в умовах повсякденної життєдіяльності; результативна усна та письмова англійська мова, спрямована на розвиток основ граматики в письмі, що використовується для розв'язання проблем у повсякденному житті; англійська для людей з особливими потребами, доступна для осіб з особливим психічним розвитком; мовні та культурні програми, які поєднують вивчення мови з екскурсіями до культурних і визначних місць провінції Онтаріо; навчання спеціалізованої англійської мови для міжнародних спеціалістів, що допомагає новоприбулим швидше адаптуватися до ринку праці, пропонуючи навчання, що відповідає потребам їх професії; англійська мова з метою подальшого навчання та тестування, що допоможе зрозуміти методи і принципи, необхідні для складання таких іспитів на визначення рівня знання мови, як Тестування знань дорослих Канади (Canadian Adult Achievement Test), Тест з англійської як другої мови (Test of English as a Foreign Language), Тест з англійської мови для міжнародного спілкування (Test of English for International Communication) тощо. Крім вищезгаданих програм вивчення мови, у Канаді представлені також мовні програми для спеціалістів у певній галузі, які допомагають іммігрантам набутти необхідні знання в їх професійній сфері. Наприклад, у провінції Манітоба пропонуються окремі програми для спеціалістів в області медицини «Англійська для медсестер» (English for Nursing Purposes), для спеціалістів у технічній та інженерній сферах «Технічна англійська» (English for Technical Purposes), для осіб, що працюють у сфері обслуговування «Спілкування на робочому місці для працівників у сфері надання послуг» (Workplace Communication for Community Service Workers) тощо. Також значну роль у забезпеченні іммігрантів можливостями вивчення офіційних мов Канади відіграють приватні організації, які пропонують велике різноманіття мовних програм.

Висновки. У процесі дослідження виявлено, що в Канаді є значна кількість мовних програм для навчання дорослих іммігрантів відповідно до їхнього рівня та потреб, оскільки саме від рівня володіння мовою залежить їх успішне проживання та функціонування в цій країні.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у дослідженні ефективності методів навчання, що пропонуються мовними програмами для іммігрантів у Канаді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фучила О. М. Методи навчання функціональної грамотності дорослих у Бельгії. *Молодь і ринок*. 2019. № 6. С. 127–130.
2. Adult education. The Hamburg declaration. The agenda for the future. UNESCO Institute for education, 1997. 30 p.
3. Bonikowska A. International adult literacy survey. Literacy and the labour market: Cognitive skills and immigrant earnings / A. Bonikowska, D. Green, W. Riddell. Statistics Canada, 2008. 70 p.
4. Dempsey C. Language Instruction for Newcomers to Canada: Client profile and performance indicators / C. Dempsey, L. Xue, S. Kustec. *Citizenship and Immigration Canada*. April, 2009. 25 p.
5. Evaluation of the Language Instruction for Newcomers to Canada (LINC) Program. Citizenship and Immigration Canada: Evaluation division, 2010. 66 p.
6. Language Training. URL: www.learnspeaklive.ca
7. Official Languages Act. Canadian Department of Justice, 1988. 39 p.
8. Ricento T. Insights into funded ESL programmes: Report on the LINC program / T. Ricento, A. Cervatiuc, F. MacMillan, S. Masoodi. University of Calgary, Faculty of Education, 2008. 127 p.

REFERENCES

1. Fuchyla O. M. (2019) *Metody navchannya funktsionalnoyi hramotnosti doroslyh u Belhii* [Methods of teaching functional literacy to adults in Belgium] Youth and Market. Vol. 6. Pp. 127–130 [in Ukrainian].
2. Adult education. The Hamburg declaration. The agenda for the future (1997). UNESCO Institute for education, 30 p. [in English].
3. Bonikowska A. International adult literacy survey. Literacy and the labour market: Cognitive skills and immigrant earnings (2008). Statistics Canada, 70 p. [in English].
4. Dempsey C. Language Instruction for Newcomers to Canada: Client profile and performance indicators (2009). C. Dempsey, L. Xue, S. Kustec. Citizenship and Immigration Canada, April, 25 p. [in English].
5. Evaluation of the Language Instruction for Newcomers to Canada (LINC) Program (2010). Citizenship and Immigration Canada: Evaluation division, 66 p. [in English].
6. Official Languages Act (1988). Canadian Department of Justice, 39 p. [in English].
7. Ricento T. Insights into funded ESL programmes: Report on the LINC program (2008). T. Ricento, A. Cervatiuc, F. MacMillan, S. Masoodi. University of Calgary, Faculty of Education, 127 p. [in English].
8. Language Training. URL: www.learnspeaklive.ca. [in English].